

FRIA ADVOKATER

HÖGSTA DOMSTOLEN
R 13

Till
Högsta domstolen

INKOM: 2022-07-20
MÅLNR: B 4923-22
AKTBIL: 1

Stockholm den 12 juli 2022

ÖVERKLAGANDE

Klagande

Mats Dagerlind, 19580529-0235, Körsbärsvägen 16, 114 23 Stockholm

Ombud, tillika offentlig försvarare: Advokat Thomas Olsson, Box 12706, 112 94 Stockholm

Motpart

Saeed Alnahhal, Älvkälllevägen 9 A Lgh 1107, 120 40 Årsta

Ombud: Advokat Carl Söderlund, Högbergsgatan 27, 2 tr, 116 20 Stockholm

Saken

Yttrandefrihetsbrottet grovt förtal

Dom

Svea hovrätts dom 2022-06-21 i mål nr B 12785-21

Härmed får jag i egenskap av ombud för Mats Dagerlind överklaga hovrättens dom i enlighet med följande yrkanden och grunder.

1. Yrkanden

- Mats Dagerlind yrkar att Högsta domstolen ska, med ändring av hovrättens dom, frikänna honom från åtalet avseende grovt förtal.
- Vidare yrkar Mats Dagerlind att han ska befrias från skyldighet att utge ersättning för Saeed Alnahhal's rättegångskostnader i såväl tingsrätt som hovrätt.
- Mats Dagerlind yrkar även att han ska befrias från skyldighet att återbetala kostnaden för det egna försvaret i såväl tingsrätt som hovrätt.

2. Grunder för ändringsyrkandet

Bakgrund

- Samnytt.se är en så kallad nättidning, för vilken ett utgivarbevis utfärdats för webbplatsen www.samnytt.se. Den omfattas därför av grundlagsskydd enligt 1 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen. Mats Dagerlind är ansvarig utgivare.
- Saeed Alnahhal kom till Sverige från Syrien under sommaren 2015. Efter det har Saeed Alnahhal arbetat som journalist på Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter.

Publiceringen

- I en artikel i tidskriften Journalisten under sensommaren 2020 skrev Saeed Alnahhal en krönika där han uppgav att

Trots frekventa missil- och flygbombningar av al-Assadregimen var de första tre åren under revolutionen ganska behagliga. Vi hade förmånen att delta i ett försök till förändring av samhället som sedan länge varit på gång. Min hemstad Yabroud var en oas i kriget, som Austin Tice, den amerikanska journalisten som skulle försvinna senare i de regimkontrollerade områdena, skrev i Washington Post.

- Med anledning av uppgifterna i artikeln kontaktade samnytt.se:s medarbetare Egor Putilov den 2 september 2020 Saeed Alnahhal med en

fråga om vad journalisten Saeed Alnahhal arbetade med i en stad som kontrollerades av islamister och terrorister.

- Den 3 september 2020 publicerade samnytt.se en artikel med rubriken

Misstänkt jihadist blev journalist på Dagens Nyheter

och i texten under rubriken stod det bland annat

Frågan gäller vad slags journalistik och eller/annan verksamhet Saeed ägnat sig åt där för att komma i åtnjutande av Al Nusra-frontens och al-Qaidas beskydd och gunst.

Frågorna i artikeln

- Enligt olika, av varandra oberoende källor, däribland rapporter från internationella organisationer, framkommer det att Yabroud fram till mars 2014 kontrollerades av olika oppositionsgrupper och försvarades av ett militärt kommando som leddes av Jabhat al-Nusra där även Jaysh al-Islam Ahrar al-Sham of the Islamic Front. Även ISIS deltog enligt uppgifterna i striderna.
- Jabaht al-Nusra betraktas som al-Qaidas syriska gren. ISIS är en av olika förkortningar för Islamiska staten.
- Enligt Mats Dagerlind väckte dessa uppgifter frågor om Saeed Alnahhals verksamhet i Yabroud fram till våren 2014.
- Såväl Jabhat al-Nusra och ISIS är organisationer som visat liten förståelse för andra ideologiska ståndpunkter än de egna och anklagas för mycket allvarliga övergrepp mot oliktankande och kritiker.
- Beskrivningen av situationen i ett område där Jabhat al-Nusra och ISIS opererade som en "oas" och möjligheten att verka som journalist under sådana förhållanden medförde, enligt Mats Dagerlind, att Saeed Alnahhal kunde misstänkas för att i någon mån sympatisera med organisationernas ideologi, jihadismen, och att publikationerna i vart fall inte kunde ha varit kritiska mot organisationernas verksamhet.

Förtalsgrundande uppgifter

- Hovrätten har anslutit sig till tingsrättens bedömning i denna del.
- Tingsrätten uttalar i sina domskäl att *enligt tingsrättens uppfattning är det svårt att tolka uppgifterna på något annat sätt än att Saeed Alnahhal haft samröre med kända terroristorganisationer*. På den grunden anses uppgifterna om att Saeed Alnahhal åtnjutit Jabhat al-Nusras och al-Qaidas ”beskydd och gunst” och ”misstänkt jihadist” vara förtalsgrundande.
- Enligt domstolarna påstås det således inte i artikeln att Saeed Alnahhal haft samröre med någon terroristorganisation, utan det är en tolkning som grundar sig på uppgiften om ”beskydd och gunst”
- Enligt Mats Dagerlind är detta en mycket långtgående tolkning som inte har stöd i det som faktiskt påstås. Det finns en mängd olika sätt att åtnjuta någons ”beskydd och gunst”, utan att för den sakens skull ha något samröre.
- Påståendet om ”beskydd och gunst” ingår även i en mening som inleds med orden ”Frågan gäller ...” och tar sikte på vilken journalistisk verksamhet Saeed Alnahhal bedrivit i Yaroub under den aktuella perioden.
- Således påstås det inte att Saeed Alnahhal gjort någonting, utan det efterfrågas vad han gjort i ett område som kontrollerades av Jabhat al Nusra och ISIS och hur det var möjligt att ägna sig åt journalistisk verksamhet utan att hamna i onåd hos dessa organisationer.
- Beträffande påståendet om ”misstänkt jihadist” har tingsrätten korrekt konstaterat att jihadism är en ideologisk hållning som grundar sig på en viss tolkning av islam. Det är riktigt att islamistiska organisationer som Jabhat al-Nusra och al-Qaida ofta beskrivs som jihadistiska, men det som åsyftas är då deras religiösa uppfattningar. Att beskriva någon som ”misstänkt jihadist”, innebär således endast att påstå att det kan misstänkas att personen hyser vissa religiösa övertygelser.
- Enligt Mats Dagerlind är det uppenbart att det inte finns något påstående om att Saeed Alnahhal haft samröre med eller på annat sätt deltagit i eller interagerat med Jabhat al-Nusra och al-Qaida verksamhet.

Skälig grund

- Hovrätten har godtagit att det var försvarligt att lämna uppgifterna, men att det inte funnits skälig grund för dem. Enligt hovrätten måste fakta kontrolleras så långt omständigheterna medger när det gäller så pass allvarliga anklagelser.
- Vad hovrätten förefaller bortse ifrån är att publiceringen föranleddes av Saeed Alnabhals egna uttalanden om att de första åren av revolutionen var ”ganska behagliga” och att Yabroud var en ”oas”. Samtidigt som internationella rapporter visade på att området kontrollerades av Jabhat al-Nusra och liknande grupperingar.
- Rimligtvis måste offentliga uttalanden, särskilt om de görs av någon med en offentlig ställning, kunna problematiseras och ifrågasättas mot bakgrund av andra fakta som är tillgängliga från öppna källor. Och från de öppna källorna framgår det att Yabroud befann sig i ett område som kontrollerades av Jabhat al-Nusra.
- I artikeln är det uppenbart att det är Saeed Alnabhals egna uttalanden som ifrågasätts och att det som efterfrågas är besked från Saeed Alnahhal vilken journalistisk verksamhet det var möjligt att bedriva i ett område som kontrolleras av grupper som Jabhat al-Nusra, utan att dela deras ideologiska övertygelser.
- Enligt Mats Dagerlind är det uppenbart att det funnits skälig grund för att efterfråga ett förtydligande från Saeed Alnahhal.

3. Prövningstillstånd

- Enligt 1 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen har yttrandefriheten till ändamål att säkra ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande och enligt instruktionen i 15 § bör domstolen alltid ha i åtanke att yttrandefriheten är en grundval för ett fritt samhällsskick. Domstolen ska därför alltid uppmärksamma ämnet och tanken mera än uttrycket, liksom syftet mera än framställningssättet och i tveksamma fall hellre fria än fälla.
- I föreliggande fall har syftet med publiceringen varit att problematisera

Saeed Alnabhals egna uttalanden och ifrågasätta dem mot bakgrund av vad som var kända fakta. Såväl ämnet som syftet framgår med all önskvärd tydlighet av innehållet i artikeln

- Domstolarna har inte pekat på någon konkret uppgift i artikeln som anses förtalsgrundande, utan snarare grundat sig på en tolkning av uttrycket ”beskydd och gunst” som betydande ”samröre”. Vad domstolarna lägger i begreppet ”samröre” framgår inte av domskälen, men det stäcker sig i vart fall utöver ordalydelsen av ”beskydd och gunst”.
- Enligt Mats Dagerlinds uppfattning är det av vikt för rättstillämpning att klargöra hur långt domstolarnas tolkningsutrymme sträcker sig när konkreta uppgifter förs in i ett yttrande utan att de uttalats.
- Det ska även framhållas att Hovrätten för Västra Sverige konstaterade i dom 2021-09-30 i mål B 1865-20 följande.

Att i en offentlig debatt uttrycka att någon har extrema åsikter, att denne är extremist eller icke-demokrat är tydliga exempel på omdömen som inte är straffbara som förtal. På samma sätt förhåller det sig med uttryck som likställer någon med att vara fascist eller nazist.

- Enligt Mats Dagerlind skiljer sig Hovrättens för Västra Sverige bedömning väsentligt från den aktuella bedömningen av Svea hovrätt, vilket ytterligare understryker behovet av ett prejudikat från Högsta domstolen
- Vidare har domstolarna vid sin skälighetsbedömning bortsett från att publiceringen kretsar kring Saeed Alnabhals egna uttalanden och hur de ska tolkas i ljuset av vad som är känt om fakta.
- Som exempel på en liknande situation kan nämnas att någon uttalar att Berlin år 1939 var en oas och någon annan ifrågasätter uttalandet med utgångspunkt i vad som är känt om Berlin år 1939 och sedan frågar personen om han är nazist.
- Enligt Mats Dagerlind är det av vikt för rättstillämpningen att det klargörs om ett ifrågasättande av ett uttalande medför ett längre gående ansvar än att det föreligger skälig grund för de fakta som ligger till grund för ifrågasättandet.

4. Bevisning

- Dagens Nyheters presentation av Saeed Alnahhal, bilaga 1, till styrkande av att Saeed Alnahhal har en offentlig ställning.
- Artikel publicerad på samnytt.se den 3 september 2020, bilaga 2, till styrkande av Saeed Alnahhals uttalanden om att de första tre åren under revolutionen var "ganska behagliga" och att Yabroud var en "oas" och att artikeln inte innehåller några påståenden som är förtalsgrundande.
- Konversation mellan Egil Putilov och Saeed Alnahhal, bilaga 3, till styrkande av att frågorna gällde tolkningen av Saeed Alnahhals egna uttalanden.
- Rapport den 26 mars 2014 från Institute for the study of war, bilaga 4 s. 1-2, till styrkande av att Yabroud intogs av syriska regeringsstyrkor i mars 2014 och att den då försvarades under ett militärt kommando som leddes av Jabhat al-Nusra och att ISIS deltog i striderna
- Artikel den 21 mars 2014 från BBC, bilaga 5 s. 3-4, till styrkande av att den dominerande gruppen som försvarade Yabroud var *the Islamist Nusra Front, which has pledged its loyalty to al-Qaeda* och att *Islamist fighters* hade vandaliserat en av världens äldsta kyrkor inne i Yabroud.

5. Övrigt

- Fullmakt från Mats Dagerlind återfinns i hovrättens akt.
- För det fall Högsta domstolen inte meddelar prövningstillstånd bifogas kostnadsräkning

Stockholm dag som ovan,

Thomas Olsson